

ROMÁN

AL
press

edice
KIOKAN

JAROSLAVA ČERNÁ

KRÁLOVSKÉ NÁMLUVY

ANNA JAGELLONSKÁ,
KRÁLOVNA UHERSKÁ, ČESKÁ A ŘÍMSKÁ

ROMÁN

JAROSLAVA ČERNÁ

KRÁLOVSKÉ NÁMLUVY

ANNA JAGELLONSKÁ,
KRÁLOVNA UHERSKÁ, ČESKÁ A ŘÍMSKÁ

edice

KLOJKAN

Copyright © Jaroslava Černá, 2013
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Jaroslava Černá, 2013
Redakční úprava Miroslav Kozák
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2013
shop@alpress.cz
Vydání první
ISBN 978-80-7543-487-6 (pdf)

KAPITOLA 1

11. BŘEZNA 1509, PRAHA

Tichounké pofňukávání malého prince Ludvíka zanikalo v šumu přihlížejících zvědavých Pražanů mačkajících se podél kamenných zdí Svatovítského chrámu. Urození šlechticů hosté usazení na předních místech sice zarytě mlčeli, ale nevídanou událost si žádný z nich nechtěl nechat ujít.

Jak okázalé divadlo, pomyslel si Zdeněk Lev z Rožmitálu. Jako nejvyšší purkrabí českých zemí obsadil místo v první lavici a měl všechno dění jako na dlani.

Na bohatě zlaceném trůně před oltářem seděl stárnoucí Vladislav Jagellonský, král uherský a český. Zdeněk na krátkou vzdálenost jasně viděl, jak se mu znatelně chvějí ruce i brada.

„Král ztrácí sílu,“ prohodil k sousedovi po pravici, aby konečně prolomil bariéru trapného mlčení.

„Nikdy ji neměl, náš král přezdívaný *Dobře*,“ procedil skrz zuby Karel z Minsterberka, vnuk bývalého krále Ji-

řího z Poděbrad. „Na druhou stranu díky jeho nepřítomnosti v Čechách vzrostla naše moc, vliv šlechty.“

„Jenže také rozbroje,“ sykl Zdeněk. „Každý šlechtic chce vládnout namísto slabého krále.“

Karel hned věděl, že Zdeněk má na mysli Viléma z Pernštejna, se kterým je v neustálém konfliktu. Proto to dusno mezi přihlížejícími šlechtici. A lepší to nebude! Vždyť čemu to právě mají přihlížet? Starý král dnes nechá korunovat svého jediného syna Ludvíka, sotva tříletého chlapečka!

Stále častější vzlyky dítěte, následníka českého trůnu, pořád ještě přehlušoval šum a šepot v chrámu. Však také měli Pražané o čem mluvit!

To je náš budoucí král? Nespokojené batole, které by spíše potřebovalo náruč matky a pořádnou porci mléka. Ubohý neduživý chlapec s tvářičkou plnou pupínků od neštovic, jehož hubený krček sotva unese hlavičku, natož královskou korunu!

Pozornost všech přítomných se upírala ke stárnoucímu králi a jeho následníkovi.

Téměř šestileté princezny Anny si nikdo nevšímal, ačkoli nepohodlně seděla na křesle po otcově levici a vylekaně sledovala, co se kolem ní děje. Starší královská dcera netušila, proč její mladší bratříček neustále pobrekává, proč otec zase nemluví a vypadá jako vždy velmi smutně.

Jen král Vladislav si mohl být tím, co cítí, jistý. Jeho nitro bylo naplněné nekonečnou bolestí a smutkem, už téměř tři roky ho nikdo a nic nedokázalo rozptýlit. Hleděl na svého slaboučkého syna a těžko se soustředil na obřad korunovace.

Budeš králem, zdědiš po mně trůny, mluvily k dítěti zamžené oči, ale také právě ty jsi mi vzal to, co pro mě bylo nejdražší. Jak krátkou chvíli jsem byl dokonale šťastný, když tě moje drahá manželka Anna porodila, a vzápětí

hluboce zraněný, když krátce nato zemřela. Král Vladislav se nedokázal ubránit slzám. Stékaly mu tiše po tváři jako stopy prožité bolesti a on neměl sílu je setřít. Doufal, že se jako vždy skryjí ve vousem zarostlém vráscitém obličejí.

„Tak je to pravda,“ prohodil Zdeněk z Rožmitálu ke svému sousedovi. „Slyšel jsem, že se král se smrtí manželky nikdy nevyrovnal a že neovládá city, ale že se rozpláče i při korunovaci syna...“

„Právě syn mu připomíná odchod manželky na věčnost a ta rána je pro něho silnější než život následníka,“ prohodil potichu Karel s pochopením.

„Tomu nevěřím, vždyť co chce král jiného než pokračovatele rodu a vladaře, který po něm převezme žezlo,“ zapochyboval šlechtic, ale hned ztichl.

Biskupové se právě snažili posadit malému princí na hlavíčku královskou korunu, jenže batoleti se to ani v nejmenším nelíbilo. Tichý pláč chlapečka se zároveň se zvukem zvonů změnil v nespokojený zoufalý křik.

„To je špatné znamení!“ neslo se chrámem jako jeden hlas, a aby všem trápením královských dětí nebyl konec, rozplakala se i malá princezna Anna. Zlobila se na celý svět. Netušila, proč muži ve zlatem vyšíváných pláštích trápí jejího malého nemocného bratříčka, nelíbilo se jí, že mu násilím nasazují na hlavu korunu, a rozhodla se tomu zabránit. Okamžitě po zlatém diadému vztáhla ručky, odhodlaná nést tu zátěž, o kterou malý bratříček nestojí, sama.

Jediný, kdo se snahám své dcerušky a princezny konečně usmál, byl král Vladislav. Pochopil, že by mohl zabránit alespoň jednomu dítěti v dalším pláči, sundal malému dědici nepohodlnou korunu a nasadil ji na světlé zlatavé vlásy své dceři, princezně Anně. Nemýlil se. Zatímco Anna ztichla a snažila se bez pohybu korunku na hlavě udržet, projela zástupy v chrámu vlna nevole.

„Další zlé znamení!“ neslo se od úst k ústům, jenže zadumaný král neviděl a neslyšel.

Nevnímal ani vlnu rozhořčení mezi poddanými a šlechtou v chrámu, když se princezna znaku královské moci nechtěla vzdát.

Kdo byl vlastně dnes korunován? Snad obě děti stárnoucího krále? Nárok na trůn má přece pouze Ludvík, i když druhorozený a poněkud neduživý, ale přece jen je to syn! Starý král opět projevil svou měkkou povahu a tím narušil obřad korunovace. Snad to Českému království a hlavně královskému dítěti nepřinese smůlu!

„Také sis, příteli, vzpomněl na náhlou smrt mladého vladaře Ladislava Pohrobka?“ zeptal se nečekaně Zdeněk Lev z Rožmitálu svého souseda.

„Jak by ne,“ hleděl na divadlo před sebou Karel z Minsterberka. „Tehdy všechny ty nešťastné události otevřely cestu k trůnu mému dědovi, našemu jedinému českému králi,“ poznamenal zamyšleně.

Jenže podezření z vraždy Ladislava z rukou krále Jiříka nikdo nesmyl a nesmyje, pomyslel si rožmitálský šlechtic, ale nahlas nic neřekl. Nač vyvolávat nové rozpory a nepřátelství. Co se stalo, stalo se. Snad nezvyklá událost prapodivné korunovace dítěte není předzvěstí smutných časů v českých zemích, jak už se to jednou v minulosti stalo.

POZDĚJI VEČER

„Tak ty jsi, naše Aninko, zatoužila po královské koruně? Ty bys chtěla být královnou?“ ptala se klidně a s laskavým úsměvem princezny chůva Margareta, když svou chráněnku uložila večer do lože a na chvíli si k ní přisedla.

Všude už panoval klid; ze sálu v přízemí, kde probíhala korunovační hostina, k nim žádný zvuk nedoléhal. Utichl i pláč malého prince Ludvíka ve vedlejší ložnici.

„Královnou? Nikdy!“ vyjelo z dívky přesvědčivě.

„Tak proč jsi to udělala?“ podivila se chůva. „Korunka se ti líbila?“

„To ano, ale hlavně jsem chtěla pomoci bratříčkovi. Nechtěl ji – a ti staří pánové mu ji nutili. On tolik plakal,“ zamračila se princezna, vzápětí se posadila a zaníceně pokračovala ve vysvětlování: „Nikdy nechci být královnou ani králem jako můj otec. Je pořád smutný a často pláče. A královna zemřela,“ dodala lhostejně, až chůvě naskočila husí kůže.

„Ale holčičko moje, tvoje maminka-královna zemřela, právě když přivedla na svět tvého bratříčka Ludvíka. Za jeho život zaplatila vlastním životem.“ Chůvě se zlomil hlas. Teď litovala, že se do hovoru se šestiletým dítětem vůbec pouštěla.

„Ludvíka mám ráda, je tak maličký,“ povzdechla si princezna. „Uzdraví se, chůvo? Zmizí mu ty pupínky?“

„To víš, že se uzdraví, je to jen lehká nemoc, ale pupínky ho svědí, proto tak plakal, ne kvůli koruně, kterou mu nasadili, o tom snad ani nevěděl.“

„To je dobře.“ Princezna položila hlavu na polštář. Vzápětí si vzpomněla na to, co ji ještě trápilo, a zeptala se: „Až bude králem, také bude pořád plakat jako náš otec?“

„Ne, Aninko, jistě nebude,“ odpověděla jí vlídně chůva. „Náš Ludvík bude králem v několika zemích a váš otec mu chtěl posadit na hlavu českou královskou korunu co nejdříve. Cožpak si nepamatuješ, že doma v Uhrách mu už korunu nasadili?“

„Nepamatuju,“ zívla konečně princezna. „A ožení se se mnou? Já bych neumřela.“

„Bože, co to říkáš?“ Chůva bezděčně sepjala ruce na svém objemném poprsí. „To jsem se do toho zamotala. Spi už a nedělej si starosti,“ napomenula princeznu a s hlavou plnou zmatených myšlenek sledovala dětský obličej, který se konečně uvolnil. Copak dítě může pochopit, jak hluboce její otec a král miloval svou manželku? Když nečekaně zemřela, už nechtěl o dalším sňatku ani slyšet. Tak ho smrt zbožňované ženy zasáhla, že na ni nepřestal myslet. Je pravda, že od té doby je lítostivý, nemluvný, utápí smutek ve víně a pak zase dlouhé noci bdí a chodí po ložnicích, jenže mu není pomoci.

Jestlipak naše malá princezna tuší, že jí ženicha už vybrali a má na něho i podepsanou smlouvu, napadlo chůvu, ale hned tu myšlenku zaplašila. Dokud nepřijde čas, nesmí se před ní proreknout, aby jí zase nezamotala tu její hezkou hlavinku. Sňatky jsou přece věci dohody mezi královskými rodinami a na lásku se nikdo neptá. To, že Vladislav miloval královnu Annu pro její moudrost a dobrotu, byl možná dar z nebes. Dostane se takového daru i tobě, naše malá princezno? položila si chůva v duchu otázku, když už se spokojeně dívala na spící dítě. Kdybys jen věděla... Chůva pomalu vstala a obrátila se ke dveřím Aniny ložnice.

Princezny si nemohou ženichy vybírat, pomyslela si, když za sebou zavírala dveře. Věděla, že hned v následujícím roce po Annině narození došlo k dohodě mezi mocnými rody Habsburků a Jagellonců a sotva roční princezně byl přidělen jeden z vnuků císaře Maxmiliána. Chůva si ani nevzpomněla, jak se mocní dědici trůnů jmenují. Naštěstí Aninka nic netuší a snad ji dohodnutý sňatek ještě dlouho trápit nemusí.

Chůva se zastavila v ložnici malého Ludvíka. Budoucí král neklidně spínal pod dohledem komorné a chůvy.

I ten už má nevěstu zajištěnou, to Margareta věděla jistě. Budoucí manželka a královna byla Ludvíkovi určena smlouvou ještě před narozením, kdy nikdo netušil, zda se narodí chlapec, nebo děvče. Že se jmenuje Marie z rodu Habsburků, věděli všichni. Ale jestli v sobě budoucí manželé najdou zalíbení, to nemůže předpokládat nikdo.

„Bůh ví, co se do jejich dospělosti může všechno stát,“ zabrbkala chůva, bezděčně mávla rukou a konečně zamířila do své ložnice.

Král Vladislav Jagellonský seděl v čele bohatě prostřené tabule v novém sále Pražského hradu, ale nemyslel na své děti. Přemýšlel nad tím, jak dlouho se zdrží v Praze. Čechy mu k srdci nikdy nepřirostly, ale tentokrát nebylo zbytí, musí zůstat alespoň rok. Domů do Uher se vrátit nemůže, dokud tam nepřestane řádit mor. Vladislav se obával smrti od chvíle, kdy ho tak náhle opustila milovaná manželka Anna z Foix. Zemřela tak mladá...

Král si hluboce povzdechl a raději sklonil hlavu, aby ho zase nezradily oči zalité slzami.

„Veličenstvo,“ dovolil si ho vytrhnout ze smutku Karel z Minsterberka. „Jsme rádi, že ses rozhodl pobýt v Čechách. Země tě potřebuje.“

„Země?“ zavrčel král. „Dobře víš, pane, že největší napětí v zemi způsobují neustálé spory mezi šlechtou, především pánové z Rožmitálu a z Pernštejna v jednom kuse bojují o majetky a moc!“

Karel z Minsterberka se zamračil. Copak by mohl panovníkovi jenom naznačit, že na vině je on sám? Že právě šlechta využila svého vlivu, když on, vladař, zpočátku své vlády přenechal moc na Moravě, Slezsku a Lužici králi Matyášovi? Vždyť Vladislav dlouho vládl pouze Čechám,

a když Matyáš zemřel, znelíbila se mu i Praha. Na vzpurnou českou šlechtu slabý král nikdy nestačil, zlobil se v duchu pan Karel. To jeho předchůdce Jiřík Poděbradský – ten věděl, jak umlčet nespokojené pány!

Ne, náš vladař není pouze laskavý a dobrotivý, jak se o něm říká, ale hlavně slabý a neschopný... náš král *Dobře!*

„Donutím šlechtu uzavřít mezi sebou mírové smlouvy,“ probrala Karla Minsterberského, vnuka bývalého krále Jiřího, nečekaně odhodlaná věta.

„Také chci vidět Křivoklát, zkontrolovat přestavby.“

Šlechtic konečně rozjasnil tvář. „Veličenstvo, jakmile to počasí dovolí, rád tě na královský hrad doprovodím. Budeš překvapený, jak honosná stavba na tvůj příkaz vzniká.“ Konečně bylo o čem mluvit.

„A že z Pražského hradu je konečně sídlo hodné králů, to je také tvá zásluha,“ polichotil králi Vladislavovi Zdeněk z Rožmitálu, který dosud hovoru pouze naslouchal.

„Klenba nového sálu vystavěného na tvůj příkaz je tak odvážná! Nová hradní křídla, komnaty, malby... Veličenstvo, dokázals vrátit Hradu lesk a slávu, díky tobě se mohl stát novým sídlem českých panovníků namísto Králova dvora v podhradí.“

I když se pan Zdeněk snažil vladaře nadchnout, rychle zjistil, že Vladislav ho už neposlouchá. Myšlenkami bloudiv v minulosti, kdy byly přestavby v plném proudu a on náhle onemocněl. Ochrlnul po záchvatu mrtvice. Silnější než nepříjemná vzpomínka na nemoc byla však chvíle štěstí, povzbuzení manželky, když ho obdarovala barevným papouškem s červenou hlavičkou, objímala ho, utěšovala a líbala. Tolik síly a odhodlání mu dokázala dát! Kde je?

Král se zvedl ze židle s vysokým opěradlem. „Jsem unavený, mám za sebou rušný den.“

„Jistě, Veličenstvo, významný den pro tebe, tvého nástupce i pro naše země...“ pokoušel se krále ujistit další ze šlechticů, ale věta zůstala viset ve vzduchu. Vladislav už neslyšel. Pomalým krokem opouštěl velký sál s vysokou a pyšnou klenbou a ve svém srdci si nesl smutek a bolest.

„Netuším, zda našeho vladaře trápí víc melancholie, nebo bolesti kloubů,“ pronesl hořce Vilém z Pernštejna.

„Myslím, že obojí,“ poznamenal Adam z Hradce. „Jeho stav se nelepší, naopak, stárí na krále doléhá čím dál víc. Nedivím se, že tak rychle nechal korunovat svého syna a že neprodleně zajišťuje spojení svých dětí s Habsburky.“

„Možná si neuvědomuje, že u nás volí panovníka stavy, šlechta a města...“ přemýšlel nahlas další z pánů.

„Ví to velmi dobře, ale když bude kandidátem a jeho nástupcem silný potomek s právem na zděděné koruny, pak je výběr jednoduchý,“ namítl Adam z Hradce.

„Zatím slabé dítě, pánové, neduživé... a kdoví, jakého věku se malý princ Ludvík dožije.“

„Mlč, pane z Hradce,“ obořil se na svého nepřítele Zdeněk Lev, pak se ale škodolibě usmál a spiklenecky pronesl: „A to jste slyšeli, že ho po narození zahřívají v čerstvých, ještě teplých prasečích vnitřnostech, aby vůbec přežil?“

Společnost jindy rozhádaných šlechticů se nad jeho poznámkou spojila ve výbuchu smíchu.

KAPITOLA 2

„Otče!“ Princezna Anna mávala Vladislavovi ze hřbetu drobné klisny, kterou vedl v kroku jeden z podkoních.

„Otče!“ upoutávala na sebe marně pozornost krále, nadšená z jízdy na koni a z nečekaného výletu.

Vladislav k ní konečně obrátil pohled – dosud zjihle upřený na siluetu královského hradu hrdě se tyčícího nad údolím s hlubokými lesy. Usmál se na dceru, jenže v zápleti ho přemohly bolestné vzpomínky. Když zde byl naposledy, doprovázela ho manželka a on nikdy nezapomene, jak rozzářeným pohledem sledovala nové části uvnitř hradu. Královna neměla ráda kacírské Čechy a do Prahy se jí nikdy nechtělo, ale Křivoklát si zamilovala stejně jako on. Jenže k čemu to všechno? Měla sny a plány, ale nikdy neuvidí, jak on na její přání z nedobytného hradu vybuduje honosné sídlo hodné královské lásky.

„Otče!“ vyrušil ho ze vzpomínek dětský hlásek a on se konečně zase usmál. Zadíval se na dceru a v duchu doufal, že snad jeho syn Ludvík, budoucí král, bude pokračovat v jím započatém díle.

„Buď opatrná,“ promluvil konečně na princeznu z otevřeného kočáru. I když dny konce května byly nebývale slunečné, král Vladislav pořád cítil v kostech chlad. Proto ani neusedl na koně. Bolest kloubů ho po krátké jízdě vždy přemohla.

„Neboj se, otče, naučím koně i klusat!“ pokoušela se princezna otce zaujmout, ale ten už zase hleděl k přibližujícím se věžím hradu na skále před nimi. Tentokrát ale nepropadl vzpomínkám. Král Vladislav si najednou byl jistý, že tu scenerii má před sebou naposledy. V Čechách se zdrží jen po nejnutnější čas a pak se zase i s dětmi vrátí do Budína, do Uher.

Princezna vydržela v sedle koně, dokud nedojeli k první hradní bráně. Pak zatoužila procházet sídlem společně s otcem, prohlížet si a obdivovat nové prostory, protože to přece princezny milují...

„A kde jsem já, chůvo?“ obrátila Anna svůj usazený pohled na Margaretu. Než plačtivým hlasem položila všetečnou otázku, dlouze si prohlížela arkýř ve velkém sále s vytesanou podobiznou otce a bratra Ludvíka. „Proč nejsem také na obraze na stěně, když jsem princezna?“

„Jistě budeš, vždyť vidíš, že práce ještě není hotová,“ utěšovala chůva rozlícenou Annu, přestože dobře věděla, že do reliéfu budou vytesáni jen králové. Ten současný a budoucí, otec a syn, Vladislav a Ludvík.

Princezna se naštěstí rozběhla z nedokončených sálů do komnat připravených k pobytu krále a jeho dvora. Otec zastihla u velkého okna s kouzelným výhledem do krajiny. Stál bez hnutí a hleděl na hluboké lesy pod hradem, které z velké části zakrývaly výhled na údolí s protékající řekou.

„Kde jsou ty času lovů, hostin a zábav?“ promluvil král k dceři, aniž by k ní otočil hlavu. Anna nepochopila, že otec vyslovil pouhý bolestný povzdech nad minulostí, která je nenávratně pryč, aniž by si uvědomil, kdo mu naslouchá.

„Otče, vždyť dnes večer bude hostina!“ usmála se dívka, protože chtěla smutného krále potěšit. Všimla si, jak sebou překvapením trhl, a když se k ní vzápětí otočil, dlouho na ni nepřítomně hleděl. Rozpaky už nedokázal promluvit. Anna otočila hlavu za křikem ptáků kroužících kolem věže a hned ji napadlo, že se půjde podívat, kde mají hnízdo.

Vladislav odchod dcery ani nepostřehl. Stál bez hnutí a vnímal jen vlastní smutek v srdci, který víc a víc zasahoval celé jeho tělo, pronikal mu až do morku kostí, upíral volnost pohybu a bránil králi dál žít.

Princezna Anna si Křivoklát zamilovala. Když druhý den ráno otevřela oči, zaposlouchala se do šumění deště za pootevřenými okenicemi a hned si naplánovala výpravu. Rozhodla se najít hnízdo velkých dravců, kteří včera kroužili nad hradem a mizeli právě v nejvyšší věži.

„Chůvo, jestli mají mladé, hned si jedno vezmu a vychovám ho,“ vysvětlovala s nadšením Margaretě, která jí zaplékala jemné vlásky. Avšak žena se tvářila velmi vážně. „Moje malá, tvůj otec přikázal, že v deštivém počasí se máš věnovat výuce jazyka, abys jednou mohla být dobrou princeznou ve všech zemích Koruny české.“

„Lidé zde mluví směšně a já jim nepotřebuji rozumět,“ vymlouvala se Anna. „A déšť mi nevadí, však to otci neřekneme.“

Chůva se nadechla k dalšímu vysvětlování, ale pak se zarazila. Jen ať si dítě užije volnosti, vždyť na učení má času

dost. A navíc věděla, že král Vladislav dnes hned tak z lože a teplých kožešin nevstane. Do rána mu otekly klouby a trápí ho bolesti, které mu brání v každém kroku. Ten se dnes o výuku své dcery zajímat nebude. Dokud bude deštivo a vlhko, mohou být bez starosti.

„Dobrá, s výukou počkáme, ale do věže stejně nesmíš, je to nebezpečné. Když slíbíš, že necháš dravce na pokoji, já ti zase slíbím volné dny bez učení.“

„Pošlu tam podkoního!“ ušklíbla se na chůvu dívka a společně se rozesmály.

„Je to ještě dítě,“ uklidnila se Margareta, když princezna po chvíli zmizela někde v chodbách hradu.

Jakmile dívenka zjistila, že chůva ztratila ostražitost, seběhla do přízemí a ani hustý déšť ji neodradil, aby přeběhla nádvoří a zamířila ke vchodu do věže. Pak vyběhla ještě pár schodů a zpomalily ji až zrychlený dech a vlhké kluzké dřevo pod nohama. Zatuchlý pach ji zarazil, ale nezastavil v dalším stoupání. Odvážně zvedla hlavu, zvědavá, jestli se po úzkém schodišti dostane až nahoru k velkým ptákům. Se zatajeným dechem a bušícím srdcem pomalu kladla nohy na vrzající prkna a rukou se dotýkala nepříjemně chladné kamenné zdi. Až u malého úzkého okénka se hluboce nadechla a zadívala se pod sebe. V té chvíli se s ní zatočil celý svět. Podlomila se jí kolena a poslední zbytky odvahy jí sebral nečekaný hluk nad hlavou. Zmatek desítek vyplašených ptáků a vyděšené plácání křídel ji přitisklo na jeden ze schodů. Princezna bezmocně dosedla na chladné prošlapané dřevo a zoufale si zakryla hlavu rukama. Čekala, že draví ptáci se na ni vrhnou a snad jí vyklovají oči za to, že vnikla na jejich území.

Netušila, jak dlouho tu sedí schoulená a bokem opřená o kameny ve zdi věže. Jediné, co ji hrálo, byly horké slzy strachu na tvářích.

„Chůvo...“ pokusila se potichu volat o pomoc, aby na sebe neupozornila dravce, zároveň ale tušila, že ji nikdo neuslyší.

Po chvíli opatrně a pomalu zvedla hlavu z klína. Hloubka pouhých několika schodů pod nohama jí v té chvíli připadala jako propast. Ve výšce nad sebou cítila hrozbu neznámého nebezpečí a věděla, že už nikdy neudělá další krok, že nikdy nezdolá další schod.

„Chůvo...“ zašeptala plačtivě a zahleděla se ven z úzkého okénka. To, co spatřila nepatrným otvorem v kamenné zdi, ji naplnilo duši nadějí. Malý výsek světa pro ni v té chvíli znamenal všechno. Kousek oblohy, na který dohlédla, se protrhl a slunce se prodralo několika paprsky přímo k ní. Přestalo pršet, pomyslela si Anna a představila si, jak je asi venku hezky. Fantazie princezny uvězněné strachem v kamenné nehostinné věži začala pracovat naplno.

Mezi vzlyky viděla, jak se k hradu blíží statečný mladý a krásný princ, aby ji vyvedl ze spárů nebezpečí, schoval v bezpečné náruči a co nejdříve pojal za manželku.

Jen aby mě našel, zapochybovala dívenka a odvážně zvedla hlavu, protože zaslechla další plácání křídel.

„To jsou přece holubi, nemám se čeho bát,“ vydechla úlevně, když zjistila, že se vyplašené hejno vrací zpět pod střechu věže. A ve chvíli, kdy utichla křídla ptáků, a dokonce se zklidnilo i dívčino rozechvělé srdce, se princezně před očima odněkud z výšky lehounce snášelo holubí pírko. Anna natáhla ruku. Pírko se jí neslyšně položilo do dlaně. Téměř ten nepatrný dotek necítila. Jako by jí někdo v té chvíli vzal za ruku.

„Maminko...“ zašeptala dívka. Aniž by si uvědomila, co říká a dělá, otevřela dlaň a nechala ten nepatrný kousíček ptačího křídla padat pomalounku do hloubky pod sebou a věřila, že jí ukáže cestu.

Strach se pomalu rozplýval, přesto pořád neměla odvahu položit nohu na schod pod sebou a pokusit se slézt zpět ke vchodu do věže.

„Nenajde mě, neví, že jsem šla do věže, když mi to chuva zakázala,“ usoudila Anna po chvíli a zklamaně skousla rty. „Nikdo mi nepomůže, musím se odsud dostat sama.“ Zatajila dech a pomalu zlézala příkré schody. „Nikdo mi nepomůže, musím sama,“ dodávala si odvahu. Poslední krok – a stála ve východu z věže.

„Nikdo mi nepomohl...“ roztřásl se jí rty dalším, teď už úlevným pláčem po překonaném nebezpečí.

Kde je slunce? Hleděla zklamaně na nádvoří hradu plné blátivých louží, ve kterých se rozbíjely provazce hustého deště.

Co jsem to z věže viděla? A kde je můj zachránce? Udivená princezna Anna se rozběhla ke vchodu do horního hradu. Teď už chtěla pouze najít chuva, vyplakat se a ulevit si po přestálém nebezpečí.

Ptáci pod střechou věže utichli a mírný průvan si ještě chvíli pohrával s lehounkým pírkem, aby ho vzápětí smetl do zapomenutí.

O TÝDEN POZDĚJI

„Ale já nechci domů,“ rozplakala se Anna, když se chodbami hradu nesl náhlý příkaz krále, aby se dvůr připravil na přemístění zpět do Prahy. Princezna si nedokázala před-

stavit, že ji znovu pohltí přísný každodenní režim s výukou historie rodu a jazyků.

„Vždyť jsme tu měli být celé léto,“ vzlykala do chůvinych sukní.

„Příkazu krále musíme uposlechnout,“ vysvětlovala Margareta, i když jí samotné bylo princezny líto. Tolik volnosti a běhání s dětmi služebnictva chodbami a nádvořími snad ještě nezažila. Jenže chůva také věděla, že král Vladislav nevstává z lože, nemůže se zbavit bolestí kloubů a je přesvědčený, že mu vlhké křivoklátské zdi nesvědčí.

„Já vím, že musím poslouchat,“ vzlykla Anna, protože se jí vybavil krutý zážitek ve věži. Tehdy neposlechla, ale nikomu o prožité hrůze neřekla a k věži se už nepřiblížila. Když budu poslouchat, nic zlého se mi nikdy nestane, usmyslela si v duchu a potlačila pocit zoufalství a strachu, který znovu sevřel její dětskou duši.

KAPITOLA 3

2. ČERVENCE 1515

Zmatek!
Zmatené vzpomínky, úzkost, v duši prázdnota
a smutek.

Princezna Anna seděla schoulená na vysokém loži, čelo opřené o kolena, která křečovitě objímala oběma rukama, a v rytmu zrychleného dechu se znatelně kývala. Netušila, proč se jí vybavila kamenná věž, nebezpečná a hrozící, strach, ze kterého není úniku. Nedívat se nahoru, kde krouží draví ptáci, a nehledět dolů, kde je propast. Ale také jí někde v mysli blesklo malé okénko, za kterým možná vyjde slunce. Možná... Ale ten, kdo by ji mohl zachránit, nikdy nepřijede. Musím si pomoci sama, vyplula jí z hloubi nitra věta, kterou už jednou někde slyšela.

„Aninko, neboj se, všechno ti vysvětlím...“ Chůva Margareta se vysíleně posadila ke své chráněnce a pokoušela se začít hovor. Už není čas, teď už nemůže nic oddálit, tak jak se o to celou dobu pokoušela. Do odjezdu krále a ce-

lého dvora do Vídně zbývají poslední dny. Tam se Vladislav Jagellonský konečně setká s císařem Maxmiliánem Habsburským, aby podpisy na smlouvách zajistili svým rodům dohodnutou budoucnost.

Chůva už nemohla mlčet. Co se má stát, stane se. Musí konečně uposlechnout příkazu krále Vladislava a princeznu připravit na nevyhnutelné.

„Aninko, nadešel čas, abys byla provdána, to přece víš,“ začala mírně.

„Provdána?“ Výkřik princezny ztlumila skloněná hlava. „Snad prodána!“ Anna zvedla hlavu a vykřičela ta dvě slova chůvě přímo do tváře. „Prodali mě, jakmile jsem se narodila, a já o tom neměla sebemenší tušení! A teď se smlouva musí naplnit!“

„Je to má vina, moje malá, to já jsem ti měla všechno dávno vysvětlit, jenže jsem neměla odvahy.“ Teď sklonila hlavu Margareta. „Ale pořád jsem doufala... Víš, Aninko, tak často mění plány a dohody mezi královskými rody nena-dále války a rozbroje, často i nečekaná smrt... vždyť nikdo dlouho nevěděl, zda vůbec přežije tvůj slabý bratr Ludvík.“

„A kdo nezemřel? Kdo nesplnil naše očekávání?“ vyjela princezna na chůvu.

„Mohl zemřít tvůj otec, Bůh mi odpust', že se rouhám,“ pokřičovala se Margareta. „Je tak nemocný, vždyť od smrti tvé matky mnoho doktorů prorokovalo, že se nedožije jara, pak zase léta... Nikdo nemohl tušit, že tolik trpící člověk bude žít tak nečekaně dlouho.“ Chůva bezradně pokrčila rameny. „Nebo císař Maxmilián...“ Rozhlédla se vystrašeně kolem sebe a pak tiše pokračovala: „To s ním tvůj otec uzavřel smlouvy o sňatcích, kterým teď oba muži musejí a chtějí dostát.“

„Ale já jsem si snad měla brát některého z jeho vnuků, a ne starého císaře!“ vyjela Anna na chůvu. „Jak se asi

bude Bůh tvářit, když nás dva uvidí stát před oltářem? Vždyť je to, chůvo, starý dědek!“

„Do toho Bůh nemá co mluvit, moje malá, to je věc vládařů, aby spojili své rody a zajistili pokračovatele a dědice. A na tobě je, abys svého otce poslechla a povinnosti princezny dostála.“

„Abych co?“ ozvalo se trucovitě.

„Abys...“ Chůva se zarazila. Jak má vysvětlit sotva dvánáctileté dívence, co se od ní očekává? Vždyť s ní mluvím jako s dospělou ženou – a zatím... Chůva v duchu hledala další slova.

„A ve skutečnosti si toho starého dě–“ kousla se do rtu, „starého muže nebereš. Bereš si vlastně jednoho z jeho vnuků, jak bylo dohodnuto. Jenže žádný z těch mladíků zde není, aby tě odvedl k oltáři, proto je jejich děd pouze zastoupí a později bude skutečná svatba...“

„Děd?! Říkám dědek!“ trvala na svém Anna. „A proč se tedy musí konat svatba, když ženich nepřijede? Kam tak pospíchají? A jak se vůbec můj budoucí manžel jmenuje?“

„To já nevím!“ Margareta se musela ovládnout, aby princeznu neplácla. „A myslím, že to neví nikdo. Možná ten starší, Karel, se jednou stane tvým manželem.“ Chůva se zamyslela, protože to opravdu nevěděla.

„Tak já se mám za pár dní vdávat, nechat se odvést před oltář starým dědkem – nu dobrá, císařem –, a přitom ani nevím, koho mi vybrali za manžela!“ Anna žasla nad právě vyslovenou větou, protože jí připadala nesmyslná. „Je to tak?“ visela chůvě na rtech.

„Právě jsi to řekla, Aninko, nevyjádřila bych to lépe.“ Žena vydechla, protože sama už více vysvětlovat nechtěla. Vždy se do vlastních řečí zapletla. A koneckonců její povinností bylo připravit princeznu Jagellonskou na svatební

obřad a postarat se, aby se na nic neptala, složila manželský slib a pokorně vyčkávala svého ženicha.

„To je ale strašné, chůvo,“ promluvila Anna smutně. „Mohu se tomu nějak postavit? Mohu to nějak změnit?“

„Ne, maličká, prostě se v příštích dnech staneš manželkou některého z císařových vnuků a budeš společně s manželem další v řadě z možných uchazečů o trůny, kdyby se náhodou stalo, že...“ Chůva se málem plácla přes pusy.

„Kdyby se stalo co, chůvo?“ Annin hlas zněl varovně. Pochopila, že se žena před ní prořekla nebo prohodila něco, co nechtěla.

„Kdyby ten, co usedne na trůn po tvém otci, náhodou onemocněl nebo...“ vykrucovala se Margareta.

„Nebo co? Nebo zemřel?“ vyjelo z princezny.

„I to by se mohlo stát,“ pokrčila žena rameny.

„Chůvo, po mém otci nastoupí na uherský a český trůn můj mladší bratříček Ludvík!“ Anna věděla, co říká, a vzápětí pevně dodala: „Mám bratra moc ráda, chůvo, nic se mu nesmí stát – a já nechci být královnou!“

„Já vím.“ Margareta se konečně usmála. „Pamatuji si, cos mi kdysi řekla. Vládnout bude Ludvík a ty budeš princezna.“

„Ale musím se provdat za starého císaře...“

„O nic nejde, dítě, je to jen smlouva,“ zlehčovala chůva sňatek. „Brzy vám požehnají ve Svatoštěpánském chrámu, sepišou se další smlouvy a vladaři budou spokojení.“

„A kdybych, chůvo, nechtěla, kdybych třeba utekla a...“

„To ani nevyslovuj! Snad bys nechtěla, aby kvůli tobě třeba vypukla válka, umírali lidé v bojích, trpěli...“ nechala se unést Margareta, aby dívku vystrašila a vyhnala jí z hlavy vzpurné myšlenky.

„To ne, to bych nikdy nechtěla.“ Anna se na krátkou chvíli odmlčela a pak s očima plnými slz bezmocně pro-

nesla: „Teď už alespoň vím, proč jsou králové a královny tak smutní.“

A chůva bezradně hleděla na dívku, která se znovu celá schoulila sama do sebe a sklonila čelo na hubená kolena. Co se jí dál honí v hlavě, už vědět nechtěla. Tušila, že to není nic dobrého, ale nenapadlo ji, že se dívka v duchu znova ocitla ve věži královského hradu, ve vězení vlastního strachu, ze kterého není úniku. A že tentokrát nevidí ani paprsek naděje, který by jí mohl ukázat cestu.

Musím poslechnout, nikdo mi nepomůže, přesvědčovala princezna v duchu sama sebe, když ji komorné chystaly na cestu. Lomoz pod okny a zvuk kol kočárů byly jasným znamením, že se v ranním šeru řadí do průvodu, aby každou chvíli mohli vyjet do Vídně, města, které se jí stane osudným.

Anna chvíli stála v lehkých šatech uprostřed komnaty zamyšlená, ale připravená uposlechnout přání královského otce a dostát své povinnosti princezny.

„Rána mohou být chladná,“ poznamenala chůva a přehodila své chráněnce přes ramena sametový plášť.

Anna se nadechla, odhodlaná vykročit, když se v otevřených dveřích objevila vytáhlá postavička. V tom okamžiku se málem rozplakala. Její devítiletý hubený bratříček jí připadal jako bezmocné dítě. Navlečený do královských šatů v ní málem vyvolal výbuch smíchu – kdyby se mu však brada netřásla utajovaným pláčem.

„Ludvíku!“ Anna navzdory bohatým sukním poklekla a otevřela bratrovi náruč.

Sourozenci polapení v osidlech dohod svých vladařských rodů si bezmocně padli do vzájemného objetí.

* * *

Jak jen mohu být tak sobecká, pomyslela si Anna a pevně chytla bratra za ruku. Vždyť já ještě nevím, koho mi ze dvou císařových vnuků nakonec přisoudí za manžela, zatímco můj malý bratříček už má své jisté. Sňatek s císařovou vnučkou Marií ho nemine!

Sourozenci vyšli na nádvoří v okamžiku, kdy sloužící vynášeli otce-krále na zdobeném křesle přímo ke kočáru zároveň s vycházejícím sluncem.

Anna přivřela oči před prvními sílícími paprsky; také lesk pozlacených kočárů a koňských postrojů ji téměř oslepil. Až v této velké chvíli pochopila, že jsou před nimi velmi důležité dny pro Uherské a České království, pro budoucnost královských rodů Jagellonců a Habsburků. Konečně pochopila, co pro svého otce znamená ona a hlavně bratr Ludvík, který byl tou okázalostí připraveného průvodu překvapený snad ještě více. Okamžitě vysmekl ruku ze sestřiny dlaně, vážně se na ni podíval a pronesl: „Otec nám věří a naše země nás potřebují.“ Chlapec zopakoval větu, kterou slyšel tolikrát, že ji uměl nazpaměť. Ale bůhví, jestli její význam také se všemi důsledky chápal.

„Ano, bratříčku, musíme být stateční. Já jsem princezna, ale ty už teď máš nevěstu i korunu zajištěnou a jednou se sám posadíš na královské trůny zděděných zemí.“

16. ČERVENCE 1515

Princezna Anna ráda zapomněla na vlastní strach z budoucnosti i na vdavky. Vždyť ten, kdo má být jejím manželem, vedle ní stát před oltářem nebude.

„Je to jen smlouva, moje malá,“ zopakovala jí poněkoli-káté chuva. „Jsi princezna a poddaní k tobě budou vzhlížet.“

Nezapomínej, že každá dívka by dala cokoliv, aby mohla být na tvém místě, ale jen tobě se dostalo té cti, že ses narodila v královském loži.“ Chůva vzlykla. „Jsi vyvolená a podle toho se musíš chovat.“ Pohládila Annu po ruce a se zatajeným dechem sledovala, jak se zlacený kočár tažený osmi bělouši pomalu rozjel, aby následoval českého krále Vladislava k místu setkání s císařem Maxmiliánem.

Byla bych to dojela na koni, pomyslela si princezna, ale její zařazení v průvodu a doba příjezdu byly předem určené. O přípravách velkolepého setkání panovníků se u dvora tak dlouho povídalo!

Tak přece je to pravda!

Anna po pomalé a nudné jízdě mohla konečně vystoupit a poklonit se císaři Maxmiliánovi.

Mocný vladař se usadil na návrší u Vídně, kde hodlal přijímat hold všech svých poddaných. A opravdu sedí pod hruškou! Pověřivý starý muž věřil, že hrušeň je symbolem plodnosti a štěstí, že pouze pod ní se může podle pověsti zjevit bájný a dlouho očekávaný císař. Jen netušila, jestli tím myslí sebe, nebo malého Ludvíka... nebo snad některého ze svých vnuků, kteří zde ve skutečnosti nejsou.

„Vždyť je to jedno,“ zabrbkala pro sebe okouzlená Anna a nevěděla, co má obdivovat dříve – jestli zlacený trůn císaře oblečeného v zářícím rouchu a ověšeného šperky, nebo svého mladšího bratra v sedle hřebce, tvářícího se jako důstojnost sama.

S polským králem Zikmundem se setkala už včera ve stanovém táboře otce nedaleko návrší. Tak to sám císař naplánoval. Mocnáři se sejdou před Vídní, tisíce rytířů a pozvaných hostů je doprovodí do města, ale ke spánku a odpočinku se doprovod vrátí do stanových táborů.

Král Zikmund teď seděl na trůnu vedle svého bratra, jejího otce Vladislava, a oba důstojně, s blahosklonným výrazem přijímali hold mladičké princezny Marie Habsburské, Ludvíkovy budoucí nevěsty.

Je tak sebejistá... dokážu to také! Anna se napřímila a vystoupila ze svého kočáru. Nadešla chvíle, aby složila vladařům hold. Přece se nenechá zahanbit, vždyť Marie je ještě mladší než ona, a přesto se už teď chová jako královna!

„Jsem princezna a poradím si,“ zašeptala sotva dvanáctiletá dívenka, aby si dodala odvalu, položila nožku na koberec, po pár krocích vzala elegantně do prstů bohatě nabíranou sukni a hluboce se uklonila nejprve velkému císaři, následně dalším dvěma králům a nakonec vlastnímu bratrovi, následníkovi trůnu.

„Z toho dítěte jednou vyroste překrásná žena,“ sklonil se k Vladislavovi opatrně císař, aby mu nesklouzla těžká koruna. „Už teď je to velmi půvabná dívka.“

„Bude tvému vnukovi dobrou manželkou,“ kývl těžce český král a rozvážně dodal: „Sám dohlížím na její výchovu a vzdělání.“

Anna zvedla hlavu a odvážně se usmála na děda svého nastávajícího manžela. Pátravý přimhouřený pohled starého muže ji ale donutil znovu sklopit zrak.

„Jaká škoda, že nejsme mladší,“ prohodil císař k českému králi, když pokynul jagellonské princezně a věnoval jí laskavý pohled.

Král Vladislav mu ale nerozuměl. Nepochopil narážku možná proto, že mu srdce zaplavil prudký nával lítosti. Proč jen tu nejsi se mnou, moje drahá, abys viděla, jakou budoucnost jsem připravil našim dvěma dětem, zanařikal v duchu a sklopil hlavu, aby nikdo nepostřehl, že ho už zase zradily oči. Jen pomyslel na manželku, už se mu mlžily, zalévaly se slzami – a on jim jako vždy nedokázal po-

ručit. Už vlastně ani nechtěl. Nikdy, nikdy svou královnu Annu nepřestane milovat!

Naštěstí se ozval mocný zvuk bubnů a hlahol trub. Setkání vladařů bylo zahájeno!

Teď ještě posedět na pohodlných trůnech a přijímat hold urozených šlechticů ze všech zemí, kterým vládnou, nechat se pobavit zpěváky, kejklíři a hudebníky, přihlížet statečným rytířům, kteří zatím pouze předvedou lesklou zbroj a vztyčené dřevce i meče.

„Souboje, turnaje a hry jsou naplánovány na další dny,“ prohodil císař hrdě. „Až naše drahé děti uzavřou sňatky a my dohody, pak bude prostor k ovacím a oslavám,“ chválil ještětně svůj vlastní navržený program, na jehož přípravy byl patřičně hrdý.

I když Vladislav nepřítomně hleděl na pochodující rytíře s praporci a zástavami rodů, musel naslouchat chvástavým císařovým slovům.

„I zdi Svatoštěpánského chrámu jsem nechal vyčistit, zajistil nové koberce, desítky svícňů a stovky svící, aby nikdo při obřadech nepochyboval, kdo se to ve Vídni setkal, kdo se sňatky spojil a které rody jsou nejmocnější v Evropě!“

Hlahol trub a hlasité bubnování doprovázející přehlídku nejstatečnějších rytířů a šlechticů přehlušilo lehké zahřmění na západní straně. Až poté, co se zvedl vítr a rval praporce na zástavách, když najednou hřející slunce zakryl mrak, vydal císař rychle příkaz k ukončení slavnostní přehlídky.

„Sejdeme se zítra ve Vídni!“ vykřikl, když už ho nosiči pozvedli na trůnu ze země a klusali k připravenému kočáru. Letní bouře však byla rychlejší, a než se vladaři dostali do bezpečí, roucha jim navlhla a ztratila lesk.

* * *

„Otče, už je po dešti,“ oslovila českého krále dcera Anna, když vstoupila do velkého a přepychově vybaveného stanu postaveného v samém středu rozlehlého tábora.

Otec k ní otočil pohled, ale nepromluvil.

„Jak se cítíš?“ ptala se dívka starostlivě, neboť se jí stárnoucí muž zdál nesmírně unavený.

„Vydechnu si, až budou všechny obřady za námi, až společně podepíšeme všechny svatební smlouvy,“ vyjádřil Vladislav tiše a uvážlivě své myšlenky. „Víš, moje drahá, potřebuji zemřít s jistotou, že je o tebe i bratra opravdu postaráno, že nikdo a nic nemůže ohrozit vaši budoucnost. Udělal jsem pro vás oba to nejlepší... Jistě, i pro císaře a jeho dědice.“ Král se na chvíli odmlčel. „Snad by vaše matka byla spokojená.“ Podíval se na dceru a hned sklopil oči k rukám složeným v klíně.

Anna však otcův zamřížený pohled postřehla, sklonila se k němu a ve snaze jakkoliv ho potěšit a povzbudit, pronesla: „Otče, vím, co je mojí povinností, a matka by na tebe i na nás byla hrdá. Vždy budu myslet na to, že jsem potomkem rodu Jagellonců, a nikdy tě nezklamu, věř mi.“

Vladislav položil chvějící se ruku na dceřinu hlavu, nadechl se, jako by chtěl ještě něco dodat, ale vzápětí si přitiskl dlaně na tvář a rozplakal se.

Malou princeznu otcův nenadálý pláč zaskočil. Aby tak hořce oplakával královnu, její matku, na kterou si vůbec nepamatovala, to pro ni bylo v této chvíli nepochopitelné. Věděla sice, co se o králi a jeho lásce k mrtvé manželce říká, jenže si takové city vůbec nedokázala představit.

S lítostí a staženým hrdlem se odhodlala k odchodu.

Chtěla jsem otce potěšit, a zatím jsem ho přivedla k pláči, vyčítala si malá Anna v duchu.